

Aantekeningen over Nederlandse Syrphiden

door

V. S. VAN DER GOOT EN J. A. W. LUCAS

Chrysotoxum arcuatum L. Deze soort werd eerst in 1946 voor ons land vermeld door PIET (*Tijdschr. Ent.* 89 : XXVIII). LAMBECK (*Ent. Ber.* 19 : 147) geeft nog zes exemplaren op, waarvan er reeds twee door v. D. GOOT (*Ent. Ber.* 18 : 235) vermeld werden. LUCAS (*Ent. Ber.* 19 : 202) voegde hier nog zes exemplaren aan toe. De laatste verzamelde bovendien een ♂, Kerperbos, 9 juni; een ♀, Gortel, 8 juli; twee ♀♀, Vierhouten, 16 juli en ontving in dank van de heer VAN LITH een ♂, Hoenderlo, 9 september. Alle van 1962. Te Gortel verzamelde v. D. GOOT nog een ♂. Deze soort is dus blijkbaar niet zo zeldzaam als wel eens verondersteld werd.

Chrysotoxum bicinctum L. Hoewel de soort van een groot aantal vindplaatsen in Nederland bekend is, ook uit het westen, is het door LUCAS waargenomen dozijn exemplaren van één vindplaats en op één dag toch wel uitzonderlijk: Vierhouten, 16.VII.1962. Misschien was dit te danken aan de gunstige omstandigheden in dat jaar, want de soort werd door hem bovendien nog waargenomen te Tongeren, Gortel, Oostvoorne, Bemelen en Rijckholt. De var. *tricinctum* Rond. was hieronder niet zeldzaam, gedeeltelijk in overgangen naar de typische vorm.

Chrysotoxum cautum Harr. Deze soort staat bekend als vrij gewoon in Zuid-Limburg, er buiten echter zeldzaam. Dit eerste konden we verifiëren. We verzamelden de soort te Vaals, Nijswiller en Maastricht (Jekerdal), van de laatste plaats een flinke serie. Buiten Zuid-Limburg komt de soort toch meer voor dan werd verondersteld. LUCAS ontving exemplaren van Echt en Strijbeek (N.-B.). Verder werd zij verzameld te Gortel, Vierhouten en ook te Markelo, leg. G. VAN DER ZANDEN. Bij Gortel vlogen vijf exemplaren boven een smalle strook langs de bosrand, waar opvallend veel nesten van de rode bosmier gezien werden. Waar de nesten ontbraken zagen we ook *Chr. cautum* niet, wel andere soorten van dit genus. De ontwikkeling van de larven van *Chrysotoxum* is nog onbekend.

Chrysotoxum festivum L. Gevangen te Eindhoven, leg. G. VAN DER ZANDEN; Amersfoort, Plasmolen, Vierhouten en in het Heilooër bos.

Chrysotoxum octomaculatum Curt. Deze soort staat als zeldzaam te boek, maar komt blijkbaar relatief veel in het onvolprezen Nationale Park „De Hoge Veluwe” voor. Indertijd werd door v. D. GOOT hier een serie ♂♂ verzameld bij het Museum Kröller-Müller, LUCAS ontving de soort in 1959 van Oud-Reemst en in 1961 van Kemperberg. Van beide eerste vindplaatsen werd de soort zonnend op bladeren van een eikenlaantje gevangen. LUCAS verzamelde de soort bovendien in 1961 te Bakkeveen. Men zou deze soort hier niet zo licht verwachten.

Chrysotoxum vernale Lw. Evenals *Chr. festivum* van vele vindplaatsen bekend, maar daarentegen niet uit het westen des lands. Vindplaatsen: Uddel, leg. J. H. KUCHLEIN; Oploo, leg. TEUNISSEN; Colmont en Markelo, leg. G. VAN DER ZANDEN; Astén, Gortel, Millingen, Vierhouten en Drunen.

Chrysotoxum verralli Coll. De heer VAN DOESBURG vermeldde de soort in 1958 als nieuw voor Nederland van de omgeving van Winterswijk. In dezelfde omge-

ving verzamelde v. D. GOOT drie exemplaren uit Bekendelle en het Aalbrinksbos, 29.VII-3.VIII.1958.

Ceroides conopoides L., coll.-LUCAS: Cannerbos, 7.VI.1960, leg. C. A. W. JEEKE en Echt, 13.VIII.1962. Op de laatste vindplaats werd nog een tweede exemplaar verzameld door MAASSEN. Een zeldzame soort.

Microdon eggeri Mik, Kerperbos, 9.VI.1962, drie exemplaren en Vijlener bos, 10.VI.1962, twee exemplaren, waarvan vier in de coll.-LUCAS.

Volucella bombylans L. LUCAS tekent bij deze soort aan, dat ze in Zuid-Limburg beslist gewoon is, zoals ook VAN OOSTSTROOM (*Ent. Ber.* 11 : 142) reeds concludeerde. Hij ving nog een exemplaar te Schelluinen, in het fluviatiele district.

Volucella zonaria Poda, Bemelen, 19.VIII.1962, ♂, coll.-LUCAS.

Parapenium flavitarsis Mg. Een zeer zeldzame soort, door LUCAS verzameld te Bemelen, 19.VIII.1962.

Heringia heringi Zett. In *Ent. Ber.* 15 : 480 vermeldt v. D. GOOT, dat toen vier exemplaren uit ons land bekend waren. HOGENDIJK (*Ent. Ber.* 18 : 109) vermeldt een vijfde exemplaar. Toch moet men uit deze gegevens niet concluderen dat de soort zeldzaam is, zoals uit het volgende blijkt. Bij Mook twee exemplaren gesignaleerd: Plasmolen, 16.VIII.1960 en Mokerhei, 22.VIII.1960. Behalve de reeds gepubliceerde vangsten nog vier exemplaren uit Heiloo, 28.IV-10.V. In 1961 was de soort op Voorne gewoon. LUCAS zag acht ♀♀ op 7 mei in de Miltenburg, op 4 juni vlogen de laatste ♀♀, waarvan er nog twee verzameld werden. Op 17 juli verscheen daar de tweede generatie en nu werden twee ♂♂ verzameld. Daarna werd er in de vliegtijd niet meer gevangen. In 1962 was LUCAS vrijwel niet in de gelegenheid het voorkomen op Voorne te controleren, maar hij zag toch nog een exemplaar. Te Echt verzamelde v. D. GOOT vier ♀♀ op 14.V.1961 en in het Jekerdal bij Maastricht op 17.V.1959 een ♂ en voorts tussen 4 en 7.VI.1960 een ♀. Het ♂ lijkt sterk op een ♂ *Cnemodon*, het ♀ is van een ♀ *Cnemodon*, dank zij de lange derde antenneleden, direct te herkennen. Van ♀ *Pipizella virens* is ze te onderscheiden door de meer blauwzwarte kleur en het meer toegespitste achterlijf. Op 15.VIII.1962 ving LUCAS een ♂ *Heringia* te Vierhouten, die hij ook onder *H. heringi* moest plaatsen. Het dier was echter veel groter dan zijn ♂♂ van Voorne, de vleugels waren niet glashelder, maar duidelijk bruinig (vooral op de buitenhelft) en de algehele tint was meer bronsachtig. Deze kenmerken lijken meer op hetgeen door SACK (LINDNER) in zijn beschrijving van *H. heringi* naar voren werd gebracht.

Pipizella varipes Mg. HOGENDIJK (*Ent. Ber.* 21 : 57) vermeldde een ♂ van Tegelen, 28.VIII.1957. LUCAS ving het tweede Nederlandse exemplaar te Kerkrade, 16.VIII.1961. Het dier werd aanvankelijk niet als iets bijzonders beschouwd, maar viel op bij het in de serie zetten in de collectie door de minder bronskleurige tint en, bij nadere controle, door het meer uitgebreide geel aan de poten. Met behulp van Italiaans vergelijkingsmateriaal van de coll.-VAN DER GOOT werd het dier onder *P. varipes* gebracht.

Cnemodon verrucula Collin, coll.-LUCAS: Epe, 8.VII.1962, det. v. D. GOOT.

Triglyphus primus Lw. Indertijd is een exemplaar bekend geworden van Amsterdam. LECLERCQ vermeldde, dat de larve zich voedde met de bladluis *Cryptosiphum artemisiae* op *Artemisia vulgaris*. In 1959 werd door VAN DER GOOT in het

Jekerdal, aan de rand van het ENCI-bos, een serie van deze soort gevangen op boombladeren rond een groot exemplaar van *Artemisia vulgaris*, waarop zich een flinke bladluiskolonie bevond! Hij verzamelde ook een flinke serie van deze soort bij Plasmolen en aan de rand van de Mokerhei bij Mook. In 1961 werd een enkel exemplaar bemachtigd te Echt in „De Doort”. Dit kleine zwarte vliegje zal dus wel jaren lang van zijn onopvallend uiterlijk geprofiteerd hebben en is daardoor onopgemerkt gebleven. De vliegdata wijzen op twee generaties. De eerste van half mei tot begin juni en de tweede omstreeks half augustus.

Cheilosia barbata Lw. Deze soort is in de Alpen zeer gewoon en komt in Zuid-Limburg waarschijnlijk niet zeldzaam voor op witte schermbloemen in de buurt van rivieren. Wij verzamelden in het Jekerdal bij Maastricht tussen 19 en 21.VIII.1962 vijf ♀♀ en LUCAS ving daar op 7.VI.1960 reeds een ♂ verder bij Bunde op 22.VIII.1962 twee ♂♂ en zes ♀♀. In de Ardennen zal deze soort nog wel talrijker zijn.

Cheilosia fasciata Schin. et Egg. Freddy TJALLINGH ving in de Schoene Grub bij Gronsveld in maart 1961 enkele exemplaren tussen daslook (*Allium ursinum*). De larve van deze *Cheilosia* leeft in bladmijnen in de bladeren van deze plant. Op 26.IV.1962 vond LUCAS *Ch. fasciata* terug in het Savelsbos, waar ze toen niet zeldzaam was en hij trof haar bovendien aan in de Schoene Grub. Freddy vermeldde in een brief aan v. D. GOOT ook al, dat de soort talrijk voorkwam. Op de daslookvindplaatsen in Noord-Holland is *Ch. fasciata* nooit aangetroffen.

Cheilosia illustrata Harr. In de coll.-LUCAS van Gronsveld, Rijksholt en Bemen, alle van 1962, samen zeven exemplaren. Deze soort is in Zuid-Limburg inderdaar geen zeldzaamheid. Een bijzondere vangst van deze sterkbehaarde *Cheilosia* was een ♂ uit een bos in de buurt van het bij kaalhoofdigen zo bekende plaatsje Een (Dr.), coll.-v. D. GOOT.

Cheilosia impressa Lw. Grote aantallen werden gevangen bij de Plasmolen. De soort komt, volgens de „Zweefvliegtabel”, in het binnenland verspreid voor. Hier mag dus wel „plaatselijk gewoon” van worden gemaakt. Bovendien vond LUCAS de soort in flink aantal op Voorne, zodat rekening gehouden moet worden met een talrijk voorkomen in het zuidelijke kustgebied of in de duinen. Misschien dat de meer noordelijk gelegen duinen tegenwoordig te droog zijn. De larve moet in een plant thuis horen, maar in welke soort?

Cheilosia lenis Beck. VAN DOESBURG (*Ent. Ber.* 18 : 41) vermeldt twee ♂♂ van Mechelen, 7.V.1947. LAMBECK en de schrijvers van dit artikel (*Ent. Ber.* 21 : 63) vermelden een ♀ van Eperheide. Door een misverstand is het ♀ uit de coll.-LUCAS hier niet vermeld: Vaals, Malensbos, 17.V.1959. In dezelfde collectie verder nog drie ♂♂ : Bunderbos, 24.IV.1962.

Cheilosia longula Zett. Geulhem, 23.VIII.1962. Heide en dennen ontbreken hier. De soort is in het Waddendistrict in dergelijk terrein talrijk.

Cheilosia mutabilis Fall., coll.-LUCAS: Maastricht en talrijk te Oostvoorne, 11-12. VII.1962. Dit laatste was opmerkelijk, daar bij regelmatige controle deze soort in vorige jaren in het geheel niet aangetroffen werd.

Cheilosia nigripes Mg., coll.-v. D. GOOT: Echt, 14.V.1961, vijf ♂♂ en een ♀.

Cheilosia pagana Mg. De soort kan al vroeg in april gevangen worden, verder zonder onderbreking tot begin september. Volgens de tabel van v. D. GOOT hoort

de soort in bossen thuis. LUCAS vindt haar echter overal, ook midden in de polder, b.v. aan de Oude Maas bij Spijkenisse, waar in de omgeving zelfs geen struikgewas is te bekennen. Volgens een waarneming, vermeld in de bovengenoemde „Zweefvliegtabel”, hoort de larve van *C. pagana* waarschijnlijk thuis in fluitkruid, *Anthriscus silvestris*. Dit is een bosplant, zoals haar Latijnse naam aangeeft. Het is echter een pionier, die in de polder op dijken groeit, ook als er geen bomen zijn. Als alles goed gaat vestigen de houtgewassen zich hier later. Misschien is dit de reden, dat men inderdaad *Ch. pagana* wel in polders vindt, maar in de verste verte niet zo talrijk als in bos, haar meer specifieke milieu.

Cheilosia proxima Zett., coll.-LUCAS: Bemelen.

Cheilosia praecox Zett., vroeger *Ch. ruralis* Mg. in de lijst van DE MEIJERE, (1939). LUCAS heeft deze zeldzame soort sinds 1959 ieder jaar te Oostvoorne aangetroffen, maar ze is er niet gewoon. Een ♂ werd te Amersfoort verzameld door v. D. GOOT: 30.IV.1962.

Cheilosia vernalis Fall. Deze soort, die al vanaf eind april te vinden is, zou volgens de „Zweefvliegtabel” vooral in het kustgebied vliegen. LUCAS zag de soort hier nooit, maar de schrijvers verzamelden er in Limburg des te meer, o.a. massaal te Echt in weilanden, terwijl LUCAS de soort nog in groot aantal op de Wrakelberg bij Colmont zag. In de polders rond Alkmaar vindt men *Ch. vernalis* op boterbloemen en paardebloemen, opvallend talrijk omstreeks eind augustus en begin september.

Het genus *Pipiza*. Van dit genus kan men eigenlijk slechts een deel van de uit Nederland vermelde soorten met zekerheid terugvinden, omdat men niet kan afgaan op de oudere determineertabellen, zoals b.v. in de boeken van SACK. Voor zover onze soorten er in vermeld zijn is de tabel in LUNDBECK nog de beste. Een scheiding van de uiterst variabele soorten op kleurkenmerken moet wel falen. COE heeft getracht enige opheldering over de soortafgrenzing te geven, maar ook hij vermeldt niet alle Nederlandse soorten — voor zover dat nu valt te beoordelen — en verder is zijn onderscheid van de soorten via de vorm van een glimmende vlek op het voorhoofd te vaag en ontoereikend.

In Westnederlandse bossen en boomgaarden en ook in dergelijk terrein elders in Nederland vliegt omstreeks half mei de eerste generatie van *Pipiza noctiluca* L. De ♂♂ zijn meestal geheel zwart met enigszins donker beroet vleugeloppervlak. De ♀♀ hebben in het algemeen een paar witachtige vlekken op het tweede tergiet, terwijl de donkere vleugelkleur duidelijk in het midden van de vleugel geconcentreerd is met een scherpe binnenwaartse grens ten opzichte van het glasheldere basale deel en met een vage buitengrens. Deze eerste generatie van *P. noctiluca* kan in sommige jaren zeer talrijk worden en zo worden er soms series van vele tientallen exemplaren gevangen (Voorne: LUCAS; Heiloo, v. D. GOOT). De tweede generatie, die in juli-augustus vliegt, maakt de indruk minder talrijk te zijn.

Tussen de series van bovengenoemde soort worden af en toe exemplaren met twee paar achterlijfsvlekken gevangen, waaronder ook ♂♂. Deze ♂♂ hebben het slankere, maar forsere model van *P. noctiluca* en onderscheiden zich daardoor van de veel zeldzamere, kleinere en meer gedrongen *Pipiza quadrimaculata* Panz. Of het hier een kleurvorm van *P. noctiluca* betreft zal echter nader onderzocht

dienen te worden. Het is mogelijk, want van de vermelde *P. quadrimaculata*, die normaal twee paar vlekken heeft, komen ongevlekte exemplaren voor en ook enkele met één paar vlekken. In middengebergten, zoals in de Ardennen 60 km ten zuiden van Maastricht, is *P. quadrimaculata* bepaald gewoon.

Eveneens op dezelfde plaatsen als *P. noctiluca*, dus ook in West-Nederland, vliegt *P. festiva* Mg., te herkennen aan de gele eerste tarsen, de wat sterker gevlekte vleugels in vergelijking met *P. noctiluca* en de grotere vlekken bij het ♀ op tergiet 2, welke vlekken vaak verenigd zijn tot een bandje. VAN DER GOOT houdt het echter volstrekt niet voor onmogelijk, dat we hier te maken hebben met licht lichtgetinte exemplaren van *P. noctiluca*.

Tussen het materiaal van *P. noctiluca* zijn verder soms kleine exemplaren te vinden met een paar kleine vlekken op tergiet 2 bij ♂ en ♀ en met vrijwel glasheldere vleugels. Deze pleegt men onder *P. bimaculata* Mg. thuis te brengen.

In Oost- en Zuid-Nederland vinden we tamelijk veel geheel zwarte *Pipiza*'s, zoals b.v. rond Echt in augustus 1962 een vijftigtal exemplaren. De vleugels zijn, vooral bij het ♀, sterk gevlekt. Het betreft hier *P. lugubris* Fabr. en *P. austriaca* Mg. De laatste heeft sterker verdikte achterste dijen. De andere namen van de lijst van Nederlandse soorten zijn moeilijk te verifiëren.

Wij geven hierbij een overzicht van het *Pipiza*-materiaal, aanwezig in onze collecties. *P. austriaca* en *P. lugubris* werden door v. D. GOOT onderscheiden op grond van de vorm van het derde sprietlid, de vorm van dij III en de kleur van de haren aan weerszijden van de top van dij III, in zij-aanzicht. De exemplaren uit de *noctiluca*-groep met twee paar vlekken op het achterlijf van Heiloo en Oostvoorne laten we voorlopig buiten beschouwing.

Pipiza noctiluca L.: Oostvoorne, van de Mildenburg en de binnenduinrand; Heilooër bos, Jekerdal, bos bij de Caestert en het Cannerbos; Trichterbossen bij Gronsveld; Malensbos bij Vaals; Kerperbos; Echt, De Doort; Ottersum, landgoed Zelder; Plasmolen; Someren; Asten, De Berken; Vierhouten; Bakkeveen. Data: 28 april tot 9 juni en 16 juli tot 27 augustus, resp. de eerste en de tweede generatie. In de coll.-v. D. GOOT van 18 en 19 juli nog niet volledig uitgekleurde dieren.

Pipiza bimaculata Mg.: Heilooër bos, 27.VII.1954, 3.VIII.1954; 11.V.1950, twee exemplaren; Winterswijk, Bekendelle, 31.VII.1958; Kampina, 7.VI.1959; Bunderbos, 6.VI.1960, twee exemplaren.

Pipiza festiva Mg.: Voorne, Quackjeswater, 26.V.1957; Heilooër bos, 11.VI.1955; Oegstgeest, 22.V.1959.

Pipiza quadrimaculata Panz.: Vaals, Malensbos, 17.V.1959, vier exemplaren; Kerperbos. 9.VI.1962; Hoog-Soeren, 28.V.1958, twee exemplaren gevangen (in coll. LUBBERS); Epe, 8.VII.1962, twee exemplaren.

Pipiza austriaca Mg.: Winterswijk, Bekendelle; Vaals, Malensbos; Bunderbos; Elzeterbos (Z.L.); Bemelen; Asten, De Berken; Echt, De Doort; Plasmolen; Mokerheide. Totaal 31 exemplaren. Data: 14 mei tot 10 juni en 30 juli tot 22 augustus, resp. de eerste en de tweede generatie.

Pipiza lugubris F.: Echt, De Doort. 12-20.VIII.1962; Bemelen, 19.VIII.1962; Plasmolen, 21.VIII.1960. Totaal 38 exemplaren.

Chrysogaster chalybeata Mg. Echt en Gronsveld, samen vier exemplaren.

Chrysogaster solstitialis Fall., coll.-LUCAS: 22.VIII.1962 massaal in en nabij het Bunderbos; veel minder in het Ravensbos bij Valkenburg op 23 augustus

Chrysogaster viduata L. Het algemene voorkomen in Zuid-Limburg werd in 1962 opnieuw bevestigd, toen de soort in de omgeving van Leimers, bij Harles, talrijk bleek voor te komen.

Liogaster splendida Mg., coll.-LUCAS: reeds op 11 mei 1961 talrijk.

Paragus tibialis Fall. Duurswoude, Wijster, Spier, Ommen, Hoog-Soeren, Vierhouten, Gortel, Bennekom, Baarn, Amersfoort, Plasmolen, Mokerhei, Montfort, St. Joost. Op droog zand is deze soort in ons land regelmatig aan te treffen.

Paragus albifrons Fall., coll.-v. D. GOOT: Winterswijk, Bekendelle, 28-31.VII.1958, drie ♂♂.

Neogastia aenea M., St. Maartensvlotbrug (Wildrijk), Ankeveen, Warmond, Nieuwkoop, Schelluinen en Spijkenisse, Biesbos, Klein Malta. In Zuid-Holland blijkbaar niet zo zeldzaam.

Neogastia interrupta Mg. Bij Echt in „De Doort” in mei en augustus, vele tientallen exemplaren. Een kleine serie werd verder door v. D. GOOT gevangen in het terrein rond het Zwanewater bij Callantsoog op de bloemen van lage lijsterbesstruikjes: 3.VI.1962. Voorts alleen bekend van Ankeveen en Culemborg.

Sphagina clunipes Fall., coll.-LUCAS: Echt, 20.V.1962, ♀ en Bunderbos. 22.VIII.1962, 10 exemplaren.

Sphagina kimakowiczii Strobl. Deze soort is tot nu toe alleen door HOGENDIJK (*Ent. Ber.* 21 : 58) voor ons land vermeld. LUCAS verzamelde op een drietal vindplaatsen negen exemplaren en determineerde deze eerst volgens de habitus. Later werden bij de ♂♂ de genitaliën onderzocht en de vorm hiervan was in overeenstemming met de afbeeldingen in COE. Merkwaardigerwijze waren de genitaliën bij tegelijkertijd verzamelde exemplaren van *Sphagina clunipes* steeds uitwendig zichtbaar, terwijl ze bij *Sph. kimakowiczii* naar buiten gewerkt moesten worden. Gevangen in het Bunderbos, 22.VIII.1962, 2 ♂♂, 5 ♀♀ en in het Ravensbos, 23.VIII.1962, ♂, te Plasmolen, 14.VIII.1960, ♂.

Brachyopa scutellaris R.-D. In *Ent. Ber.* 15 : 478 geeft v. D. GOOT tien vindplaatsen op, voor zover de gegevens strekken steeds uit mei. LUCAS zag tijdens een bezoek aan de Mildenburg op Oostvoorne onder zeer matige weersomstandigheden op 4.VI.1961 een dier, dat hem aan een *Brachyopa* deed denken. Hij twijfelde echter, omdat in het voorjaar 1961 alles zeer vroeg in het jaar vloog, maar ving het dier veiligheidshalve toch. Terwijl hij dit exemplaar in de pot opborg zag hij een tweede zitten. Zijn twijfel werd nu zo grote zekerheid, dat hij dit dier liet zitten en zijn aandacht aan belangrijker zaken wijdde. Thuis gekomen betreurde hij dit zeer: het was toch een *Brachyopa* en wel de in de aanhef vermelde soort!

Pelecocera tricineta Mg., coll.-LUCAS: Vierhouten, 15-16.VII.1962; Tongeren, 17.VII.1962, respectievelijk twaalf exemplaren en een enkel dier. Coll.-v. D. GOOT: Amersfoort, Hazewater, 13.VII.1958, 1 exemplaar; Bergen (N.H.), 3.IX.1955 en 29.VIII.1961, 2 exemplaren.

Doros conopseus Fabr. Gulpen, 1.VI.1961, leg. M. H. DEN BOER.

Sphaerophoria scripta L. Bij Maastricht ving LUCAS een ♀, dat het eerste paar vlekken miste, het tweede en derde vlekkenpaar was puntvormig en de laatste segmenten hadden een geel streepje. Verder zwart.

Sphaerophoria rueppellii Wied. LUCAS vindt deze soort stellig minder zeldzaam dan aangenomen wordt. Enkele jaren geleden gaf hij een tweetal nieuwe vindplaatsen op en ditmaal kan hij er weer twee aan toevoegen: Ottersum en Bergen, beide Limburg. Op de laatste vindplaats was de soort gewoon aan de rand van een heideveld. In de coll.-v. D. GOOT nog een exemplaar van Eindhoven, leg. VAN DER ZANDEN, en vier exemplaren uit Ottersum, landgoed Zelder.

Xanthogramma citrofasciatum Deg., coll.-LUCAS: Groesbeek, 21.IV.1957, leg. N. C. VAN VLIET, en Echt, 14.V.1954. J. LOURENS en v. D. GOOT troffen deze soort aan op een zandpad langs de spoorlijn Amersfoort-Amsterdam, dicht bij eerstgenoemde plaats, op 29 en 30.IV.1962. Het was toen zeer guur weer, waardoor het te verklaren was dat zij een tiental dieren, die trachtten te zonnen, vrijwel met duim en wijsvinger van het pad konden pakken. Normaal zijn deze vliegen zeer snel en niet zo gemakkelijk te bemachtigen.

Pyrophaena granditarsa Först., coll.-LUCAS: Middelaar, aan de Maas, een ♀ met zwart achterlijf.

Syrphus annulatus Zett. Vijlenerbos, noordrand, 10.VI.1962, vijf ♀♀, waarvan vier in de coll.-v. D. GOOT.

Syrphus balteatus Deg. Deze soort is normaal het vermelden niet waard, maar LUCAS vond te Bemelen een zeer abnormaal ♂, waarbij de kleine dwarsbandjes die op iedere tergiet aanwezig horen te zijn, volkomen ontbraken. Het dier kreeg daardoor een zeer exotisch uiterlijk, wat hem het leven kostte. LUCAS zag *S. balteatus* nog begin november te Rotterdam.

Syrphus cinctus Fall. Oostvoorne, Plasmolen, Kerkrade en Bemelen, alle coll.-LUCAS. De beide voorjaarsdieren zijn opvallend forser dan de zeven zomerdieren. LUCAS vermoedt dan ook, dat deze soort twee generaties heeft. Coll.-v. D. GOOT: Apeldoorn, Hoge Veluwe.

Syrphus corollae F. Door LUCAS nog in begin oktober gesignaleerd.

Syrphus grossulariae Mg. De coll.-LUCAS — en de kennis van de fauna — heeft ook wat deze soort betreft een grote uitbreiding ondergaan, zoals uit het volgende blijkt: Bemelen, 19-20.VIII.1962, 3 ♀♀; Cannerbos, Jekerdal, 21.VIII.1962, 13 ♀♀ in een enkel uurtje; Bunderbos 22.VIII.1962, 3 ♀♀; Ravensbos bij Valkenburg (L.), 23.VIII.1962, 4 ♀♀; Oostvoorne, 3.IX.1962, 3 ♀♀. In 1962 in Zuid-Limburg kennelijk niet zeldzaam. De waarneming op Voorne is interessant, omdat de soort nog niet in het westen des lands werd aangetroffen. Buiten Zuid-Limburg werd de soort overigens nooit veel waargenomen: HOGENDIJK (*Ent. Ber.* 18 : 110) vermeldt een exemplaar van De Steeg, LUCAS vermeldde zelf nog twee ♀♀ van Hoog Soeren (*Ent. Ber.* 19 : 202) en tenslotte is de soort ook éénmaal bij Oisterwijk gevonden (LAMBECK, *Ent. Ber.* 21 : 54). Merkwaardig is dat de ♂♂ vrijwel nooit gevangen zijn. Het ♂ van Bemelen, 19.VIII.1962, coll.-v. D. GOOT is, naast het ♂ van Eperheide door VAN DOESBURG vermeld, het enige dat althans de laatste 20 jaar gepubliceerd is. Dit exemplaar had een afwijking aan het achterlijf; waarschijnlijk is het niet gaaf uit het puparium gekomen. Vliegen de gave ♂♂ op onbereikbare plaatsen? De toekomst zal voorts moeten leren, of *S. grossulariae* in 1962 een topjaar had.

Syrphus guttatus Fall. VAN DER WULP en DE MEIJERE vermelden, in de Nieuwe Naamlijst van 1898, de soort van Nuth en Middelburg. PIET (*Tijdschr. Ent.* 89 :

XXVIII) vermeldt als vindplaats Amsterdam en tenslotte ving VAN DOESBURG vier exemplaren te Eperheide. Toch is de soort niet zeldzaam. LUCAS verzamelde een exemplaar te Kerkrade, 15.VIII.1951 (nu in coll.-VISSER), op 4.VI.1960 drie exemplaren in het Cannerbos, Jekerdal, op 30.VII.1960 een ♂ te Oostvoorne. 5.VI.1960 verzamelde VAN DER GOOT nog een ♀ te Caestert bij Maastricht en op 24.VIII.1960 een ♀ bij de Plasmolen. In 1962 was de soort gewoon. Meer dan 20 dieren werden door ons verzameld in „De Doort” bij Echt op bloemen van wilde peen tussen 13 en 16.VIII.1962 en nog een viertal dieren te Bemelen op bereklauw, 19-21.VIII.1962 LUCAS zag er zeven aan de rand van het Savelsbos op 20.VIII, een exemplaar in het Cannerbos op 21.VIII, een achttal rond het Bunderbos op 22.VIII, een enkel in het Ravensbos op 23.VIII en op dezelfde dag ook een exemplaar te Berg (Z.L.). Op 2-3.IX zag hij acht exemplaren te Oostvoorne op bereklauw en het laatste tenslotte op 10.IX te Rotterdam, op een witte tuincomposiet. Uit het vele voorkomen in 1962 op een groot aantal vindplaatsen (bijna alle plaatsen waar in augustus en september verzameld werd) en uit de waarnemingen in diverse jaren kan men concluderen, dat de soort gewoner is dan men uit de oude literatuur zou opmaken. Het is een klein dier, dat dank zij de lichte borststukzijden in de vlucht wat lijkt op de zeer algemene *Syritta pipiens* L. en bovendien is het veel schuwer dan laatstgenoemde. Daardoor is het misschien veel onopgemerkt gebleven. In de buitenlandse literatuur wordt de soort ook van engelwortel en zevenblad vermeld.

Syrphus lapponicus Zett., coll.-LUCAS: Vierhouten, 1 ♀; Hoge Veluwe, Kemperberg, ♂ en ♀; Maastricht, ♂ en ♀. Coll.-v. D. GOOT: Bunderbos, 6.VI.1960 en Heilooër bos, 4.VI.1961, beide ♀ ♀.

Syrphus latifasciatus Macq. werd door LUCAS in 1961 nog op 1 oktober gevangen.

Syrphus latilunulatus Collin. Door VAN DER GOOT gevangen in het Zwane-water, 3.VI.1962 en in het Heilooërbos, 28.VIII.1960. Beide dieren waren mannetjes.

Syrphus lineola Zett., coll.-LUCAS: Geusinger veld; Winterswijk, Bekendelle; Valkenburg, Ravensbos.

Syrphus luniger Mg. Door LUCAS in 1962 nog op 9 oktober gezien.

Syrphus nitidicollis Mg. Zeer gewoon, al gold dit tot voor kort anders. Hoe gewoon de soort kan zijn, bleek wel uit het feit, dat LUCAS op 7.VI.1961 een 40-tal dieren waarnam in de Mildenburg op Oostvoorne. In 1962 vloog de soort nog half juli.

Syrphus punctulatus Verr. Plasmolen, Kerperbos, Epe.

Syrphus umbellatarum F. Deze soort is in Zuid-Limburg een vrij gewone verschijning, maar komt in de duinen vrij zelden voor. LUCAS zag op 2-3.IX.1962 te Oostvoorne drie exemplaren.

Syrphus venustus Mg. werd door LUCAS nog op 18.VII.1962 gezien.

Syrphus vittiger Zett., coll.-LUCAS: Spier (Dr.); Winterswijk, Bekendelle en Wooldse Veen.

Ischyrosyrphus glaucius L., coll.-LUCAS: Valkenburg, Ravensbos, 23.VIII.1962, een enkel exemplaar.

Didea fasciata Macq., Bakkeveen; Hoge Veluwe; Apeldoorn; Winterswijk, Bekendelle; Plasmolen en Ottersum.

Didea intermedia Lw.: Bakkeveen, Spier en Vierhouten.

Scaeva pyrastris L., var. *unicolor* Curt., coll.-LUCAS: St. Joost (L.), 11.VIII.1962 en Bemelen, 19-20.VIII.1962.

Leucozona lucorum L., coll.-LUCAS: Echt, 1961 en 1962, vier exemplaren; Elzeterbos, een enkel dier.

Melanistoma mellinum L., coll.-LUCAS: donker exemplaar van Asten, 1961.

Platycheirus angustatus Zett. Dit dier was zeer gewoon bij Plasmolen, VIII.1960. Verder is ze in Nederland op vochtige plaatsen wel overal te vinden. Wij hebben nog exemplaren van Bakkeveen, Duurswoude, Een, Wooldse Veen, Groesbeek, Baarn, Rotterdam, Eindhoven, Arcen, Overasselt en Ottersum.

Platycheirus clypeatus Mg. In de coll.-LUCAS zwarte exemplaren van Wijster, Spier en het Mantinger Bos. Alle uit Drente, 1959.

Platycheirus fulviventris Macq. Deze soort is te vinden langs rietzomen. In de coll.-v. D. GOOT vele exemplaren, zelfs van Amsterdam-O, aan de stadsrand. In Bakkeveen was zij niet zeldzaam. LUCAS sleepte de soort uit riet op het Groene Strand op Oostvoorne en ving haar in Den Helder.

Platycheirus perpallidus Verr., nieuw voor de fauna. In de oeverzone van het Merelven bij Overasselt, ten zuidwesten van Nijmegen, gevangen, door VAN DER GOOT: 2 ♂♂, 3 ♀♀, 24.VIII.1960.

Lampetia equestris Fabr. met var. *validus* Mg. en var. *transversalis* Mg. van Oostvoorne en var. *nobilis* van de Hatertse hei (leg. N. C. VAN DER VLIET), coll.-LUCAS. De eerste twee vormen zijn zeldzaam, de derde is nog slechts één enkele keer eerder in ons land gevonden.

Lampetia spinipes Fabr., coll.-LUCAS: Slekkerbos bij Echt, 15.VIII.1962, ♂. De vindplaats ligt niet ver van de plek, waar GEURTS zijn exemplaren bemachtigde.

Myiatropa florea L. LUCAS zag de soort al op 26.IV.1962 in de Schoene Grub bij Rijckholt.

Tubifera trivittata Fabr. LUCAS zag ook dit dier al vroeg in het seizoen; Akerdijkse plasjes, Pijnacker, 11.V.1961.

Tubifera hybrida Lw. Nieuwe vindplaatsen: Bakkeveen, Duurswoude, Echt, Oostvoorne en Den Helder. Het laatste dier, door LUCAS gevangen, is het tweede exemplaar uit Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal, vgl. v. D. GOOT, *Ent. Ber.* 15 : 482.

Parbelophilus frutetorum Fabr., coll.-LUCAS: Kerperbos, 9.VI.1962, 2 ♂♂. De soort is zeer zeldzaam. maar wordt in Zuid-Limburg regelmatig aangetroffen. LUCAS vond zijn dieren weer op de top van een heuvel; vermoedelijk zoeken de ♂♂ juist deze plaatsen op. VAN DER GOOT ving een ♀ op 5.VI.1960 in het Jekerdal, halverwege de helling.

Parbelophilus versicolor Fabr., coll.-LUCAS: Vlaardingse Vlietlanden en de Akerdijkse plasjes, op beide vindplaatsen toen niet zeldzaam. Eind augustus 1959 werd een flink aantal exemplaren verzameld, die volgens LUCAS wel tot de tweede generatie zullen behoren.

Eurinomyia lunulata M., Woerden, 2.VII.1961; Groesbeek, De Bruuk, 19.VIII.1960; Halfweg, 6.VI.1962; Echt, De Doort, 20.V.1962. Een soort, die weinig

gevonden is. Misschien komt dat, omdat zij niet wordt opgemerkt onder de veel talrijkere exemplaren van *Eurinomyia lineata* Fabr.

Eurinomyia transfuga L., coll.-LUCAS: Hendrik-Ido-Ambacht, Spijk en Bunde. In Heiloo werd de soort gevangen door v. D. GOOT, zodat ze nu ook uit het reeds boven aangegeven gebied in Noord-Holland bekend geworden is.

Eristalis anthophorinus Fall. In het IWG-kamp van de KNNV gevangen langs het Linthorst-Homankanaal bij Wijster. LUCAS ving nog zes exemplaren in Den Helder, 24.VII.1962. Ten zuiden van de lijn Uitgeest-Kampen is deze soort nog nooit gevangen. Het is een mooi voorbeeld van een stationaire soort, die wel zeer weinig trekneiging moet hebben, anders werd zij niet in zo'n betrekkelijk smalle strook in het noorden van ons land — en daar tamelijk veel — gevonden. Het dier is niettemin behoorlijk groot en vrij snel in de vlucht.

Eristalis pratorum Mg., Leiden, De Lutte, Bennekom, Echt.

Arctophila mussitans Fabr., coll.-LUCAS: Kerkrade, 16.VIII.1961. Zeer zeldzaam.

Penthesilea asilica Fall. werd door ons in verscheidene exemplaren gevangen en gezien op bloeiende meidoorn langs de grote weg bij het Platte bos bij Nijswiller, 12.VI.1962.

Penthesilea berberina Fabr. Deze werd samen met de vorige soort gezien. Andere vindplaatsen: Oostvoorne, Kampina, Kerkrade, Echt, Eperheide, Jekerdal ten zuiden van Maastricht en Heiloo. Vliegdata van 7 mei tot 17 augustus.

Penthesilea floccosa Mg. Buiten Zuid-Limburg niet in ons land gevonden. LUCAS ving twee ♂♂ bij Nijswiller, op lage takken van bloeiende meidoorn. *P. berberina* vloog hoger in de boom.

Temnostoma vespiforme L., coll.-LUCAS: Nijswiller, zie boven, een ♂. Deze soort is, evenals de vorige, zeer zeldzaam.

Eumerus ornatus Mg. Vloog langs de rand van het Cannerbos, Jekerdal, 7.VI. 1960. Eveneens enkele exemplaren in „De Doort” bij Echt, 12-14.VIII.1962, v. D. GOOT.

Eumerus tuberculatus Rond., Velsen, Hilversum, Warmond.

Tropidia scita Harr. Dit is vooral een bewoner van rietzomen en moerassen. VAN DER GOOT trof het dier nooit in groot aantal aan, maar zeldzaam mag men de soort toch zeker niet noemen, omdat men op bovengenoemde plaatsen meestal wel enkele exemplaren vindt. LUCAS zag echter langs een stukje oever van nog geen 100 m² aan de Oude Maas bij Spijkenisse op 30 en 31.V.1959 tientallen exemplaren.

Zelima lenta Mg. Lijkt op de gewone *Z. segnis* L., maar ze is groter, heeft een meer vuurrood achterlijf en geheel zwarte poten. De vlucht begint in het voorjaar bovendien vroeger dan die van *Z. segnis*, zodat men vooral op de eerste *Zelima*-exemplaren dient te letten om deze soort te bemachtigen. Vindplaatsen: Nijswiller, Elzeterbos, Bunde, Echt, Eperheide, Bergen (N.H.).

Zelima nemorum Fabr. In tegenstelling tot de vorige soort schijnt deze in het westen van ons land te ontbreken, maar ze kan in het oosten en zuiden plaatselijk talrijk zijn, b.v. in de omgeving van Winterswijk en in „De Doort” bij Echt. LUCAS vond de soort verder nog te Montfort. Andere vindplaatsen: Asten en Eperheide.

Zelima sylvarum L. Evenals de vorige soort niet in het westen. Komt voorts

nooit in flink aantal voor, al zijn er nogal wat vindplaatsen bekend geworden: Echt, Bemelen, Gronsveld, bij Winterswijk in het Buskersbos en in Bekendelle, Plasmolen. Vliegdata 14 mei tot 21 augustus.

Zelima tarda Mg. Deze soort lijkt in het veld veel op de gewone *Z. segnis* L. en er bestaat dus de kans, dat zij over het hoofd wordt gezien. Voorlopig blijkt zij zeldzaam. LUCAS ving een ♀, Bunde, 22.VIII.1962. MAASSEN ving in het Slekkerbos bij Echt een exemplaar, toen v. D. GOOT hem een kleine „*segnis*” aanwees, hem waarschuwend dat een dergelijk dier wel eens een *tarda* kon zijn. Toevalligerwijze was het er echt een.

Zelima florum Fabr. Qua zeldzaamheid het midden houdend tussen *Z. tarda* en *Z. sylvarum*. Vindplaatsen: Plasmolen; Winterswijk; Bekendelle; Wijster.

Summary

Notes on Syrphidae of The Netherlands, including one new species to the fauna: localities, dates, frequency, etc.

Amsterdam (W. 2), Slotermeerlaan 157-hs.

Rotterdam 16. Prinses Julianalaan 72.

Simon Thomas, R. T., De plagen van enkele cultuurgewassen in West Nieuw Guinea. Med. Econ. Zaken, Landbouwk. Serie 1962, No 1.

Deze mededeling bevat 126 blz. en 73 figuren, die in hoofdzaak betrekking hebben op Coleoptera en Lepidoptera, en grotendeels ontleend zijn aan het bekende boek van KALSHOVEN (1950/51) over de plagen der cultuurgewassen in Indonesië (zie *Ent. Ber.* 13: 116 en 14: 15).

Het boekje geeft een lijst van insecten, die tot heden op 18 cultuurgewassen in Nw. Guinea gevonden zijn, met inbegrip van de oosthelft van het eiland. De vondsten in West Irian zijn met een kruisje aangegeven; vindplaats en verzamelaar worden genoemd, maar niet wie het insect gedetermineerd heeft. Of alle genoemde insecten als schadelijk beschouwd kunnen worden, lijkt mij zeer de vraag toe. De tekst bevat ook een verklaring in het Engels, zodat het boekje tevens in Oost Nw. Guinea gebruikt kan worden. Het bevat insectenlijsten gerangschikt volgens de cultures en volgens de systematiek der insecten, verder een uitvoerig register.

Wat de literatuur betreft, moge referent nog verwijzen naar zijn artikel van mei 1961 over de schildluizen van Ned. Nw. Guinea (*Beaufortia* 8 (92): 121—167, 76 fig.), die voornl. van nuttige of sierplanten verzameld werden.

Wij beschikken dus thans, wat de plagen in Nederlands overzees gebied of voormalig gebied betreft, over het werk van KALSHOVEN (1950/51) en het oudere van DAMMERMAN (1929) voor Indonesië, dat van VAN DINTHER (1960) voor Suriname (zie *Ent. Ber.* 20: 231), en het boekje van SIMON THOMAS voor West Nw. Guinea. — A. REYNE.

Erannis defoliaria Clerck (Lep., Geom.). Volgens Cat.-LEMPKE vliegt deze soort in één generatie van half september tot half januari. In 1963 zijn er echter zonderlinge vliegdata genoteerd. In mijn val in het Amsterdamse Bos ving ik een enigszins afgevlagen exemplaar op 28 juli 1963, terwijl de heer VAN AARTSEN op een vergadering van de Afdeling Noord-Holland en Utrecht vertelde, dat hij op 17 maart 1963 één exemplaar op licht ving.

M. P. PEERDEMAN, Westlandgracht 175 II, Amsterdam - Overt. Veld.

Ter overname gevraagd: drie in goede staat verkerende exemplaren van TER HAAR-KEER, Onze Vlinders.

Aanbiedingen met prijsopgave aan: Bibliotheek R.I.V.O.N., Soestdijkseweg 33, Bilthoven-N.